

גמ' סוכה (ח): - שתי סוכות של יוצרים

רב דניאל שטיין

א. רא"ש (פ"א סי' י"ב) - ורבינו תם פי' שעשאה לצל ולא מעובה להגן מן המטר וכן סוכת רקב"ש רועין קייצין בורגנין שומרי פירות כשרה. ובלבד שתהא מסוככת כהלכתה. א"ר חסדא מאי כהלכתה והוא שעשאה לצל.

ב. חי' הריטב"א (שם) - שאינה סוכה משום דעבידא לדירה והוה ליה כבית ואיכא משום תעשה ולא מן העשוי, כלומר ולא מן העשוי מכבר שלא לשם צל אלא לאוצר או לדירה והכי מוכח בסמוך וכו'. והנכון דהכי קאמר ובלבד שתהא עשויה לצל בלבד ולא עשויה לדירה דאם כן הוה ליה קבע והוה ליה נמי תעשה ולא מן העשוי, וכן פי' בתוספות.

ג. רמב"ם (פ"ו תפילין ה"ט) - שתי סוכות של יוצרים זו לפניו מזו החיצונה פטורה מן המזוזה לפי שאינה קבועה וכו'. [השגת הראב"ד] שתי סוכות של יוצרים כו' עד לפי שאין לה קבע. אף הפנימית אין לה קבע. [כסף משנה (שם) - ומלשון רבינו נראה דמשום דלא קבועה לא קאי אלא אחיצונה ומשיג עליו דאם החיצונה היה ראוי לחייבה מצד עצמה אלא משום דלא קביעא גם הפנימית לא קביעא ותפטר אבל כשאנו אומרים שהיה ראוי לחייבה משום בית שער דפנימית אלא לפי ששתיהן אינן קבועות לא שייך האי קושיא דנתי דמיעוט קביעותן מהני דלא ליהוי לה בית שער מ"מ לא מהני לפטור הפנימית שהוא דר בה בקביעות. וטעם רבינו דכיון דאמר דלא קבועה משמע ליה דלא קאי אלא אחיצונה וה"ק פנימית כיון דנעשית לשם דירת קבע חייבת אבל חיצונה שלא נעשית לשם דירת קבע אין לחייבה אפילו מטעם בית שער דהו"ל כסוכה שהיא בית שער לבית דלא מיחייבא].

ד. גמ' יומא (י-י:) - סוכת החג בחג, רבי יהודה מחייב והכמים פוטרין וכו'. בשאר ימות השנה כולי עלמא לא פליגי דפטורה, כי פליגי בשבעה וכו', רבי יהודה לטעמיה, דאמר סוכה דירת קבע בעינן, ומיחייבא במזוזה. ורבנן לטעמייהו, דאמרי סוכה דירת עראי בעינן, ולא מיחייבא במזוזה.

ה. פתחי תשובה (יו"ד סי' רפ"ו ס"ק י"ד) - ועיין בשו"ת ארבעה טורי אבן סי' י"ד לענין מה שיש ברוב מקומות חדרים מקורים עם מזוזה ובסוכות פותחין הקירוי ומסככין בענפים והמזוזה קבועה בדלת ואחר הסוכות משליכין הסכך ומקריין עם הקירוי כמקדם והמזוזה כדקאי קאי אם יפה הם עושים או לא. ודעת גדול אחד וכו' צריך אח"כ ליקח משם המזוזה ולקבוע אותה מחדש ולברך עליה וכו' והרב בעל המחבר חולק עליו חדא דמעולם לא יצא הסוכה הנ"ל מידי חיוב מזוזה דאי משום דסוכה דירת עראי הרי חדר זה דירת קבע כל השנה וע"כ לא פטרינן סוכת החג אלא כשעושה לשם חג אף כשעושה אותה דירת קבע פטורה דמקרי דירת עראי אבל בחדר זה שהוא דירת קבע כל השנה ודאי גם בימי סוכות לא נפטרה.

ו. משנ"ב (סוסי" תרכ"ו) - כתב הפמ"ג בס"ס תרמ"ג מזוזה בסוכה פטור ומשמע חדר של כל השנה שדר בו תמיד ובסוכה מסיר הגג אפ"ה בסוכות פטורה דבשבעה ימים לאו קבע מקרי. ומי שיש לו שני חדרים זה לפניו מזה אם הולך מחדרו לסוכה פתח הסוכה צריך מזוזה משום חדרו ואם הולך מסוכה לחדרו בענין שהפתח הוא מחדר הסוכה י"ל שחייב הוא במזוזה בפתח בסוכה הפתוח לר"ה וכדומה דהוי כבית שער.

ז. פתחי תשובה (יו"ד סי' רפ"ו ס"ק י"א) - בס' חמודי דניאל כ"י נראה דוקא בית דירה צריך דוקא שיהא ד"א על ד"א אבל בית שער ומרפסת וגינה אפי' לית בהו ד' על ד' חייבין ועוד נראה במי שיש לו בית גדול ויש לו חדרים קטנים להניח שם חפצים דחייבים במזוזה ע"כ.

ח. גמ' יומא (יא.) - תנו רבנן בשעריך אחד שערי בתים, ואחד שערי חצירות, ואחד שערי מדינות, ואחד שערי עיירות, יש בהן חובת מצוה למקום. משום שנאמר וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך. [תוס' ישנים (שם) - דהא בירושלמי אמר טעמא שדרך שם נכנסין לבתים].

ט. רמב"ם (פ"ו מזוזה ה"ח) - לפיכך אחד שערי חצירות ואחד שערי מבואות וכו' הכל חייבים במזוזה שהרי כל הבתים החייבים במזוזה פתוחים לתוכן.

י. גמ' מנחות (לג:) - הני פיתחי שימאי פטורין מן המזוזה. מאי פיתחי שימאי, פליגי בה רב ריחומי ואבא יוסי, חד אמר דלית להו תקרה, וחד אמר דלית להו שקופי. [פרש"י (שם) - תקרה אסקופה עליונה. שקפי מזוזות ל"א תקרה שאין הבית מקורה, שקפי אסקופה עליונה].

יא. בית יוסף (יו"ד סי' רפ"ו סע' י"ד) - וכתב הרא"ש (שם סי' יא) ללישנא אחרינא קשה דמי גרע משערי חצרות דחייבים במזוזה ונראה לי דאין ראייה מחצר לבית דחצר דרכו להיות כך ומשמש לדירת הבתים אבל בית אינו ראוי לבית דירה כשאינו מקורה וכן כתב הרמב"ם (שם ה"ה) דבית שאין לו תקרה פטור מן המזוזה עכ"ל. וה"ר מנוח כתב ואף על גב דשערי חצרות חייבים התם שבתים מקורה פתוחים לחצרות.